

คำนำ

โครงการรูปแบบโฮมสเตย์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของจังหวัดสมุทรสงคราม (Homestay style reflective Architectural Identities of samutsongkharm Province) ฉบับนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งหวังไปสู่การศึกษาความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนว่าภายในชุมชนนั้น ๆ มีลักษณะเด่น หรือมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นตรงจุดไหนที่ภายในชุมชนอื่น ๆ ไม่มีในจุดนั้น โดยนำไปสู่การส่งเสริมและเผยแพร่ลักษณะเด่นเหล่านั้นไปเป็นจุดขายอีกทั้งการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแพร่หลายได้

ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาและปรับปรุงในส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการพัฒนาและปรับปรุงไว้อย่างชัดเจนซึ่งอิงจากแนวทางการพัฒนาที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนและสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวในลักษณะมีการพักผ่อน ทานอาหารทำกิจกรรมร่วมชาวบ้านในที่พักที่เรียกว่า โฮมสเตย์ เกิดขึ้น และเมื่อความนิยมในการท่องเที่ยวลักษณะนี้เป็นที่นิยมมากขึ้นการเติบโตของโฮมสเตย์จึงเกิดขึ้นอย่างมากตามชุมชนต่าง ๆ ในขณะที่การเกิดใหม่ของจำนวนโฮมสเตย์มากขึ้น ลักษณะกายภาพของอาคารก็จะมีหลากหลายมากขึ้นด้วย จึงทำให้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของโฮมสเตย์แบบบ้านโบราณดั้งเดิมลดน้อยลงและถูกละเลย ขาดความเป็นอัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ขาดความเข้าใจในเรื่องของอัตลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมอย่างแท้จริงไปดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรูปแบบอาคารโฮมสเตย์ในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ทั้งหมดเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมแบบต่าง ๆ ตั้งแต่แบบดั้งเดิมจนถึงแบบปัจจุบัน

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยหวังว่าข้อมูลต่าง ๆ ในงานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบโฮมสเตย์ในภาคภาคหน้าและหากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

วินัย หมั่นคิธรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือและอำนวยความสะดวกจาก คุณศรีสุดา ประยูรหงส์ , คุณวารยา กงชีพ , คุณชมพูนุช สะริมาน , คุณปัญญา อุดมสวัสดิ์ , คุณบุญเลิศ มโนเวชพันธ์ , คุณชิตชล คงศรี , คุณทรงพล ทับทิมทอง ขอขอบคุณ ไอซ์ อู๋ บิว กลุ่มนักศึกษาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่องานสถาปัตยกรรมชั้นปี 4 ที่ช่วยในเรื่องการเก็บกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล และสุดท้ายขอขอบคุณกลุ่มชุมชนที่ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

วินัย หมั่นคิธรรม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
คำนำ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์งานวิจัย	2
ขอบเขตงานวิจัย.....	3
ระเบียบวิธีวิจัย.....	3
นิยามศัพท์.....	4
ระยะเวลาในการทำวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ข้อมูลจังหวัดสมุทรสงคราม	7
ลักษณะทางกายภาพ.....	7
อาณาเขตติดต่อ.....	7
แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ.....	8
เรือนพื้นถิ่นภาคกลาง.....	16
รูปแบบกายภาพกับความเข้าใจเกี่ยวกับเรือนพื้นถิ่น.....	16
เรือนไทยประเภทต่างๆ.....	17
ลักษณะของเรือน.....	20
ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ โฮมสเตย์ (Homestays)	22

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ความหมายของโฮมสเตย์.....	22
ประวัติและที่มาของโฮมสเตย์.....	23
นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์.....	25
มาตรฐานของโฮมสเตย์.....	27
แนวคิดทางด้านอัตลักษณ์.....	29
ปัจเจกสภาพในสังคมวิทยา.....	29
ตัวตน : ปัจเจกสภาพในปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์	31
อัตลักษณ์ : ปัจเจกสภาพในแนวคิดหลังสมัยใหม่.....	32
ตัวตน กับอัตลักษณ์: ภาพต่างทางแนวคิด.....	33
บทที่ 3 การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	
การกำหนดกลุ่มประชากร	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ.....	40
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
รูปแบบของโฮมสเตย์.....	43
รูปแบบบ้านไทยดั้งเดิม.....	44
รูปแบบเรือนไทยแบบหลังคามนิลาทรงเตี้ย.....	56
การจัดหมวดหมู่ลักษณะของอาคารที่พักแบบโฮมสเตย์.....	58
สรุปสาเหตุการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสถาปัตยกรรม.....	63

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปรายงานผลการวิจัย	
ขั้นตอนการดำเนินงาน และการสรุปผลการวิจัย.....	65
รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น.....	66
ขั้นตอนการสำรวจ.....	66
สรุปผลการวิจัย.....	66
แนวทางสร้างองค์ความรู้ที่ดีต่อชุมชน.....	67
สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	67
สภาพดินฟ้าอากาศ.....	67
อุปสรรคจากการเดินทาง.....	67
การเข้าถึงพื้นที่ลำบาก.....	67
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	69-

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนที่แสดงขอบเขตของจังหวัดสมุทรสงคราม.....	8
2.2 แผนที่แสดงขอบเขตและแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมือง.....	10
2.3 แผนที่แสดงขอบเขตและแหล่งท่องเที่ยวของอำเภออัมพวา.....	14
2.4 แผนที่แสดงขอบเขตและแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอบางคนที.....	16
2.5 ลักษณะเรือนเครื่องผูก.....	18
2.6 ลักษณะเรือนเครื่องสับ.....	19
2.7 ลักษณะเรือนกึ่งเครื่องหรือเรือนกึ่งเครื่องสับ.....	20
3.1 ขอบเขตของพื้นที่อำเภอภายในจังหวัดสมุทรสงคราม.....	37
4.1 ลักษณะเรือนไทยริมน้ำแบบดั้งเดิม.....	43
4.2 ลักษณะเรือนไทยหลังคามนิลาทรงเตี้ย.....	43
4.3 รูปแบบบ้านไทยดั้งเดิมภายใน จ.สมุทรสงคราม.....	44
4.4 บ้านเรือนไทยริมคลอง ๑.....	45
4.5 ภาพลายเส้นหน้าต่างบานเปิดทรงสูงจากพื้นเรือนถึงท้องอะเส.....	45
4.6 หน้าต่างบานเปิดทรงสูงจากพื้นเรือนถึงท้องอะเส.....	46
4.7 บ้านเรือนไทยโสมสเด็จ.....	46
4.8 ใต้ถุนบ้านยกสูงมีชานพักด้านล่าง.....	47
4.9 หลังคาทรงจั่ว หน้าจั่วลูกฟัก มีเหงาปั้นลม.....	47
4.10 ฝาเรือนแบบฝาปะกนลูกฟัก.....	47
4.11 บ้านเบญจรงค์คอนไก่อดี.....	48
4.12 หลังคาจั่วมุงกระเบื้อง ชายคาจั่วลายไม้สวยงาม.....	48
4.13 หลังคาจั่วปั้นลมรูปหางปลา ชายคาจั่วลายไม้สวยงาม.....	49
4.14 ฝาเรือนแบบฝาปะกนลูกฟัก.....	49
4.15 บ้านเรือนไทยพื้นบ้านริมคลอง.....	49
4.16 ประตูบานเฟี้ยม.....	50

4.17 บ้านมโนเวชพันธุ์.....50

สารบัญญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.18 หน้าต่างติคระแนงไม้เพื่อกันขโมย.....	51
4.19 ฝาเรือนแบบฝาปะกนลูกฟัก.....	51
4.20 บ้านเรือนไทยกลางสวน.....	51
4.21 หลังคาจั่ว หน้าจั่วลูกฟัก มีเหงาปั้นลม.....	52
4.22 กลางเรือนเปิดโล่ง ฝาเรือนแบบฝาปะกนลูกฟัก.....	52
4.23 ใต้ถุนบ้านยกสูงมีตั้งสำหรับนอนเล่น.....	53
4.24 บ้านเรือนไทยแบบเรือนหมู่.....	53
4.25 ซุ้มประตูทางเข้า-ออก.....	54
4.26 ฝาเรือนแบบฝาปะกนลูกฟัก.....	54
4.27 ใต้ถุนเรือนยกสูงสำหรับจอดรถและพักผ่อน.....	54
4.28 บ้านเรือนไทย.....	55
4.29 ฝาเรือนแบบฝาเรือนสำหรับหวด.....	55
4.30 หน้าต่างติคระแนงไม้เพื่อกันขโมย.....	56
4.31 บ้านเรือนไทยหลังคาทรงมณฑา.....	56
4.32 บ้านสวนนงนุช.....	57
4.33 หน้าต่างบานเปิดเดี่ยว.....	58
4.34 หน้าต่างบานกระทุ้ง.....	58
4.35 ผนังฉาบเรียบทาสี.....	58
4.36 ลักษณะอาคารเรือนไทยดั้งเดิม.....	59
4.37 ลักษณะอาคารเรือนไทยที่มีการดัดแปลง.....	60
4.38 ลักษณะอาคารเรือนพื้นบ้าน.....	61
4.39 ลักษณะอาคารเรือนแถว.....	61
4.40 ลักษณะอาคารเรือนสมัยใหม่.....	62
4.41 ลักษณะอาคารเรือนพิเศษ.....	63

4.42 กราฟแสดงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น.....64

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงแผนการทำงาน.....	5
1.2 กิจกรรมและระยะเวลาที่สัมพันธ์กับงบประมาณ.....	5
3.1 โสมสเดย์ในเขตอำเภอ บางคนที.....	37
3.2 โสมสเดย์ในเขตอำเภอ เมือง.....	39
3.3 โสมสเดย์ในเขตอำเภอ อัมพวา.....	40